

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa E. D.-D.

przeciwko Szkole Podstawowej [...] w G.

o zadośćuczynienie w związku z mobbingiem,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 12 marca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L.

z dnia 8 marca 2018 r., sygn. akt V Pa [...], V Pz [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
odstępuje od obciążania powódki kosztami zastępstwa
procesowego strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 8 marca 2018 r., sygn. akt V Pa [...], V Pz [...], oddalił apelację powódki E. D.-D. od wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 2 października 2017 r., sygn. akt IV P [...], oddalającego powództwo o zasądzenie od Szkoły Podstawowej [...] w G. kwoty 48.000 zł tytułem zadośćuczynienia z tytułu rozstroju zdrowia spowodowanego mobbingiem (pkt I); zmienił postanowienie zawarte w pkt. II tego wyroku w ten sposób, że zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, oddalając w pozostałym zakresie zażalenie pozwanej (pkt II); zasądził od powódki

na rzecz pozwanej zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym i zażaleniowym (pkt III i IV).

Wyrok Sądu Okręgowego powódka zaskarżyła w całości. Zarzucono naruszenie prawa materialnego, to jest art. 94³ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 917) przez jego błędną wykładnię i zastosowanie polegające na nieuznaniu ustalonych i udowodnionych w przewodzie sądowym faktów jednoznacznie wskazujących, że działania pozwanej miały charakter mobbingu, a powódka z tytułu zachowań pozwanej utraciła zdrowie. Zarzucono również naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, to jest art. 386 § 6 k.p.c., polegające na zaniechaniu powołania przez Sąd biegłego sądowego - lekarza celem ustalenia czy działania i zaniechania pozwanej miały wpływ na pogorszenie stanu zdrowia.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występujące w sprawie zagadnienie, a mianowicie, czy w granicach kognicji Sądu orzekającego jako Sąd drugiej instancji mieści się sytuacja, w której Sąd ten, „rozpatrując sprawę w toku interpretacji przepisów prawa”, może wywieść, że Sąd pierwszej instancji w przypadku utraty zdrowia przez mobbingowanego może zastosować art. 94³ k.p. bez konieczności powołania dowodu z opinii biegłego, który to dowód (zgłoszony od początku przewodu sądowego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji) ma na celu wyjaśnienie kwestii zaistnienia wpływu, jak też i skutków działań mobbingowych na stan zdrowia, wymagających wiadomości specjalnych, których sąd nie posiada. Ponadto skarżąca wskazała na istnienie potrzeby dokonania wykładni przepisów prawnych – art. 94³ k.p. Skarżąca argumentowała, że z jednej strony orzecznictwo przyjmuje, że w sprawie o zadośćuczynienie za mobbing w przypadku utraty zdrowia dowód z opinii biegłego lekarza nie musi być obligatoryjny (tak wyroki Sądu Najwyższego z 26 listopada 2013 r., II PK 180/13 oraz z 21 czerwca 2013 r., III BP 4/12). Z drugiej strony, w orzecznictwie pojawia się pogląd, że mobbingowany pracownik jest wyizolowany z zespołu pracowniczego i ma ograniczone możliwości dowodowe, w praktyce nie może liczyć na korzystne dla niego zeznania współpracowników. W takiej sytuacji obiektywnym dowodem mobbingu może stać się dokumentacja lekarska dotycząca leczenia psychiatrycznego pracownika oraz ocena przyczyn i skutków opisanych w

dokumentacji lekarskiej działań przełożonych pracownika, która należy do biegłych sądowych. W ocenie skarżącej, wykładnia językowa i funkcjonalna przepisów nie uzasadniają twierdzenia, że warunkiem uznania lub nieuznania za mobbingowego w sytuacji utraty zdrowia jest wyłączenie ocena zeznań świadków bez konieczności przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego lekarza.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w L., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie apelacji powódki do wyroku Sądu Rejonowego w L., a także o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania według norm prawem przypisanych. W przypadku niekorzystnego rozstrzygnięcia skarżąca wniosła o nieobciążanie jej kosztami postępowania sądowego.

Pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżąca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniła występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz istnieniem potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym.

Przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co

należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

Należy zauważyć, że okoliczności wskazane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania dotyczą kwestii konieczności przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego w sprawie o zadośćuczynienie z tytułu mobbingu. Tymczasem w podstawach skargi kasacyjnej brak zarzutu naruszenia przepisów prawa procesowego adekwatnego do okoliczności przedstawionych we wniosku. Skarżąca błędnie osadziła problem w jedynie w przepisach prawa materialnego w sytuacji, gdy podnoszona przez nią kwestia musiałaby być rozważona na tle art. 217 § 3 k.p.c. w związku z art. 278 § 1 k.p.c. i dopiero w powiązaniu z przepisem prawa materialnego. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), co oznacza, że nie może uwzględniać naruszenia żadnych innych przepisów niż wskazane przez skarżącego. Sąd Najwyższy nie jest bowiem uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji zarzutów lub też stawiania hipotez co do tego, jakiego aktu prawnego (przepisu) dotyczy podstawa skargi. Nie może także zastąpić skarżącego w wyborze podstawy kasacyjnej, jak również w przytoczeniu przepisów, które mogłyby być naruszone przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy może zatem skargę kasacyjną rozpoznawać tylko w ramach tej podstawy, na której ją oparto, odnosząc się jedynie do przepisów, których naruszenie zarzucono. Tym samym postawiony problem nie może służyć rozstrzygnięciu niniejszej sprawy, bowiem kwestia zasadności pominięcia wniosku

o powołanie dowodu z opinii biegłego w celu wykazania mobbingu nie pozostaje w związku z podstawami skargi.

Podobnie jest w przypadku przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż nie może stanowić okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania potrzeba wykładni przepisu, którego naruszenie nie jest podstawą tej skargi (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211; z dnia 28 lutego 2012 r., I PK 122/11, LEX nr 1215113).

Na koniec należy przypomnieć, że ujęcie podstaw kasacyjnych w art. 398³ k.p.c. ma charakter abstrakcyjny, w związku z czym w każdej sprawie muszą być one w sposób właściwy skonkretyzowane. Skuteczne przytoczenie podstawy kasacyjnej wymaga zatem sprecyzowania, które przepisy - oznaczone numerem artykułu, paragrafu (ustępu) ustawy - zostały naruszone, na czym to naruszenie polegało oraz jaki mogło mieć wpływ na wynik sprawy (zob. między innymi wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 listopada 2013 r., I CSK 36/13, LEX nr 1523356; z dnia 28 lutego 2018 r., II CSK 221/17, LEX nr 2515703; z dnia 4 marca 2015 r., IV CSK 387/14, LEX nr 1651002; z dnia 20 października 1999 r., III CKN 448/99, LEX nr 528117; z dnia 25 kwietnia 2013 r., I UK 572/12, LEX nr 1555270; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). Artykuł 94³ k.p. składa się z pięciu paragrafów i nie każdy z nich dotyczy zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (zob. § 4 i 5). W związku z tym tak ujęta podstawa kasacyjna nie poddaje się kontroli kasacyjnej. Z kolei w sytuacji, gdy podstawa kasacyjna nie precyzuje przepisu prawa materialnego, to w konsekwencji nie jest możliwa ocena, czy zarzucane naruszenie przepisów postępowania (tu: art. 386 § 6 k.p.c.) mogło mieć - rzeczywiście - istotny wpływ na wynik sprawy, czego wymaga przepis art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Nie chodzi przy tym o czysto teoretyczną możliwość takiego wpływu, lecz o wykazanie, że w okolicznościach danej sprawy ten wpływ był (mógł być) realny, a można to stwierdzić dopiero wówczas, gdy w skardze zostanie podniesiony adekwatny w konkretnych okolicznościach faktycznych zarzut obrazy prawa materialnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I PK 208/13, LEX nr 16460590).

Z tych przyczyn, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.
O kosztach postępowania wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej orzeczono na art. 102 k.p.c.